

DE NATIONALE VOORLEESDAGEN | DE NATIONALE VOORLEESWEDSTRIJD
CURSUS OPEN BOEK | BOEK EN FILM | VAKANTIELEZEN
DE BIBLIOTHEEK OP SCHOOL | BROCHURES | LEESPLAN

Lezen in de klas

LEESBEVORDERING IN HET BASISONDERWIJS

COLOFON

Deze brochure is een uitgave van
Stichting Lezen
Nieuwe Prinsengracht 89
1018 VR Amsterdam

REDACTIE

Agnes van Montfoort
Annemarie Terhell

VORMGEVING

Ramona Dales, Lijn 1, Haarlem

FOTOGRAFIE

Chris van Houts
Jørgen Koopmanschap
Annemarie Terhell

DRUK

Zalsman Zwolle

© januari 2017 Stichting Lezen

Op Nederlandse basisscholen hebben we over het algemeen een prima leesklimaat. Er is tijd voor vrij lezen, er is ruimte om te praten over boeken én er is een aantrekkelijke boekencollectie binnen handbereik. Dit is mede te danken aan de niet aflatende inzet en het enthousiasme van leerkrachten en bibliotheekmedewerkers. Stichting Lezen blijft ook de komende jaren iedereen graag steunen die kinderen wil laten opgroeien tot enthousiaste lezers.

In deze brochure vind je de projecten en campagnes voor het basisonderwijs waar Stichting Lezen zich voor inzet.

Agnes van Montfoort
projectleider basisonderwijs
Stichting Lezen

4	De Nationale Voorleesdagen
6	De Nationale Voorleeswedstrijd
8	Cursus Open Boek
10	Boek en film
11	Auteursbezoeken
12	Meer campagnes
13	Vakantielezen
14	De Bibliotheek <i>op school</i>
16	Boeken zoeken
18	Ouderpartnerschap
20	Brochures
22	Leesplan

4 De Nationale Voorleesdagen

GROEP 1-3

FOTO'S JÜRGEN KOOPMANSCHAP

Voorlezen in de klas

Wie kent De Nationale Voorleesdagen niet?

De voorleesdagen zijn een initiatief van Stichting Lezen, speciaal voor nul- tot zesjarigen. Ieder jaar staan eind januari, tien dagen lang, de beste tien prentenboeken uit het voorafgaande jaar centraal.

Het lespakket met lesideeën, knutselopdrachten en spelletjes maakt De Nationale Voorleesdagen tot een echt leesfeest. Als je de dagen begint met een voorleesontbijt overtuig je kinderen en ouders direct: voorlezen is echt iets bijzonders!

PRENTENBOEK VAN HET JAAR, OOK VOOR OUDERS

Het allermooiste prentenboek krijgt de titel *Prentenboek van het Jaar*. Dit prentenboek

verschijnt ook in een mini-editie en is te koop voor € 4,95 bij de boekwinkel. De bijbehorende app is gratis. Ouders weten dit niet altijd. Je kunt ze attenderen op de mini-editie én op de beste tien prentenboeken (ook te leen in de bieb) én op de extra activiteiten die de bibliotheek organiseert.

WAAROM MEEDOEN?

Kleuters genieten enorm van het voorlezen van mooie prentenboeken. Bovendien is het heel leerzaam. Met een voorleesontbijt, waar wordt voorgelezen door een echte politieagent, bakker, of een brandweerman of -vrouw, kan de eerste voorleesdag niet meer stuk. De verwerkingsactiviteiten laten kinderen dieper nadenken over de teksten. Door mee te doen als school, geef je het voorlezen een mooie *boost*.

DOET JOUW SCHOOL OOK MEE?

Je kunt het lespakket vóór begin juni bestellen. Dit pakket is bedoeld voor het jaar daaropvolgend. Het lespakket bestaat uit een lesmap met lesideeën, een mini-editie van het Prentenboek van het Jaar, affiches voor in de klas, een kleurplaat en toegang tot de digitale omgeving. De prijs ligt rond de € 15,00.●

Bestellen kan via cpnb.nl/onderwijs.
www.denationalevoorleesdagen.nl

6 De Nationale Voorleeswedstrijd

GROEP 7 | 8

FOTO'S | JÖRGEN KOOPMANSCHAP

Wie wordt Voorleeskampioen?

Al bijna 25 jaar strijden leerlingen van groep 7 en 8 om de titel schoolkampioen, provinciaal kampioen en De Nationale Voorleeskampioen. Meer dan een miljoen kinderen op duizenden verschillende scholen ontdekten het plezier van het zelf voorlezen en van het luisteren naar een mooi boek.

ZELF KIEZEN

In de Voorleeswedstrijd mogen kinderen zelf kiezen uit welk boek ze voorlezen. Dat werkt. Immers, uit een boek dat ze na aan het hart ligt,

lezen ze graag voor. Het spelregelboek helpt hen bij hun keuze. Scholen hebben de vrijheid om de wedstrijd naar eigen inzicht te organiseren. De enige vereiste is dat een schoolkampioen uit groep 7 of 8 komt en wordt aangemeld vóór 1 december.

WAAROM MEEDOEN?

Het risico dat kinderen minder plezier krijgen in lezen is groot in groep 7 en 8. Niet iedereen vindt lezen stoer. Door voor te lezen in wedstrijdverband worden leerlingen enthousiast. Scholen

die deelnemen aan een voorleeswedstrijd ontdekken dat leerlingen een nieuwe impuls krijgen om met plezier te (blijven) lezen. Dat geldt zelfs voor minder gemotiveerde jongens. En, de wedstrijd is voor iedereen! Ook dyslectische kinderen halen geregeld de landelijke finale. Door de wedstrijd leren kinderen elkaar te respecteren en te motiveren, merken deelnemende scholen.

‘Als je de beste voorlezer van de school wordt en je mag je school vertegenwoordigen, dan vergeet je dat van je hele leven niet.’

DOET JOUW SCHOOL OOK MEE?

Vanaf 1 juni tot 15 november kun je als school een gratis deelnamepakket aanvragen met daarin een spelregelboek, twee posters en een oorkonde. Vóór 1 december organiseert je school een eigen wedstrijd en meldt de trotse schoolwinnaar direct aan voor de vervolgrondes. De schoolkampioen vertegenwoordigt de school in februari/maart in de lokale en regionale vervolgrondes. Alle provinciale winnaars strijden ten slotte in de zinderende landelijke finale die jaarlijks eind mei plaatsvindt om de titel De Nationale Voorleeskampioen.●

www.denationalevoorleeswedstrijd.nl

FOTO'S: JØRGEN KOOPMANSCHAP

Samenhang in het leesonderwijs!

Een leescoördinator is de aanjager van leesbevordering binnen een school. Hij of zij draagt zorg voor de basis van een succesvolle leesbevordering, zodat alle leerlingen met plezier lezen.

Een leescoördinator is een duizendpoot. Zijn of haar takenpakket bestaat uit het ontwikkelen van een visie op lezen, het helpen opstellen van een jaarplan, het onderhouden van een gevarieerde boekencollectie, het schoolbreed deelnemen aan leescampagnes, en deskundigheidsbevordering van het team. Idealiter zijn er twee leescoördinatoren per school, verdeeld over de onder- en de bovenbouw.

OPEN BOEK 2.0

De cursus Open Boek 2.0, een verbeterde versie van de eerdere Open Boek-cursus, leidt op tot

leescoördinator. De basiscursus bestaat uit vier dagdelen en heeft een studiebelasting van veertig uur. In de opleiding leren cursisten verschillende boeksoorten kennen, werken ze met actuele kinder- en jeugdboeken en afwisselende leeswerkvormen. Uitgangspunt is om teksten tot leven te laten komen en zo leesplezier te realiseren; een noodzakelijke voorwaarde voor leesmotivatie. De werkvorm *Vertel eens*, het praten over boeken volgens Aidan Chambers, loopt als een rode draad door deze scholing. Cursisten bereiden in de loop van de bijeenkomsten hun leesplan voor. Doet je school mee aan de Bibliotheek *op school*? Dan maakt het opleiden van een leescoördinator deel uit van deze aanpak.

PRAKTISCHE INFORMATIE

De opleiding Open Boek 2.0 wordt georgani-

seerd in verschillende regio's door Basisbibliotheken en Provinciale Ondersteuningsinstellingen. Er zijn geen vaste cursusdata; de cursus vindt plaats bij voldoende inschrijving. Het maken van huiswerkopdrachten vormt een onderdeel van de cursus. De adviesprijs voor de cursus (inclusief cursusmap en *Open Boek, handboek leesbevordering* van Jos Walta) bedraagt € 300. Bij de cursusafsluiting ontvangen deelnemers een certificaat. Voor het op peil houden van hun kennis wordt aan alle gecertificeerde leescoördinatoren gevraagd deel te nemen aan de nascholingen. In iedere regio wordt voor het lokale netwerk van leescoördinatoren meerdere keren per jaar een nascholing georganiseerd, in de vorm van een studiebijeenkomst. ●

**De cursus is met 40 ru (registeruren) opgenomen in registerleraar.nl.
www.leesplan.nl/basisonderwijs/scholing**

Hoe verfilm je een boek?

EYE Filmmuseum biedt aantrekkelijke lessen over de relatie tussen boek en film. Welke keuzes maakt een filmmaker? Wat is het verschil tussen een verhaal in een boek en in een film? Hoe zou je zelf een boek verfilmen? EYE zet de beeldgerichte leerling aan het denken over film én kinderliteratuur.

AVONTUREN IN HET DONKER

In de lesmethode *Avonturen in het donker* van EYE Filmmuseum worden kinderen uit groep 3 tot en met 8 uitgedaagd om na te denken over wat ze zien. Het lespakket behandelt verschillende thema's rondom film, zoals verhaal, montage en cameravoering. Met doe-opdrachten leren kinderen de film als cultuuruiting te ervaren en gericht te kijken. Er is ook een special verschenen rondom boekverfilmingen.

De opdrachten in deze special, toepasbaar op alle boekverfilmingen, zijn direct te gebruiken in de klas. Zo kun je aan de slag met de voorbeeldfragmenten uit films als *Wiplala* en *De Boskampis*.

Bestelinfo: avontureninhetdonker.nl, ga naar thema's, kies thema 6 *boekverfilming* en log in met 'Spannend!' www.avontureninhetdonker.nl

KIJK-GOED

Op de website Kijk-goed van EYE Filmmuseum is een uitgebreide database te vinden met films en boekverfilmingen die zich lenen voor filmeducatie. Bij elke titel biedt EYE gratis lesmateriaal. Er wordt aangegeven voor welke groep de film geschikt is, welk filmaspect bijzonder is en bij welk onderwijsthema de titel aansluit.

Bestelinfo: ga naar kijk-goed.nl, filter op *filmkenmerken* en kies bij *genres* voor *boekverfilming*. Download vervolgens het lesmateriaal bij de film van je keuze. ●

www.kijk-goed.nl

Schrijver op school

Voor kinderen is het bijzonder om een echte schrijver of tekenaar te ontmoeten in hun eigen klaslokaal. Een schrijversbezoek op school geeft het leesonderwijs een extra dimensie.

Tijdens een schrijversbezoek krijgen kinderen een kijkje in de keuken: hoe doe je dat, een boek schrijven? Hoe komt een schrijver of tekenaar aan zijn onderwerp? Welk onderzoek gaat eraan vooraf? Een auteursbezoek vraagt wel om een goede voorbereiding. Dat begint met het voorlezen en laten lezen van boeken van de bezoekende auteur en het bedenken van échte vragen. Stichting SSS (Schrijvers School Samenleving) organiseert sinds jaar en dag bezoeken van schrijvers of illustratoren op aanvraag van bijvoorbeeld een school of bibliotheek. Vooraf kun je je wensen en verwachtingen omtrent het schrijversbezoek met SSS bespreken. Zij kunnen adviseren over de keuze voor een auteur en doen de administratieve afwikkeling van de boeking.●

www.sss.nl

De Schoolschrijver

Wil je meer halen uit een auteursbezoek, dan kan dat met de Schoolschrijver. Een 'schoolschrijver' geeft in een half jaar tijd op vaste momenten originele en boeiende lessen rond jeugdliteratuur en creatief schrijven. Leerlingen vergroten zo hun leesplezier en worden taalvaardiger. Ze krijgen meer vertrouwen in hun lees- en schrijfvaardigheid. Ouders en leerkrachten zijn nauw betrokken bij de Schoolschrijver. De Schoolschrijver is vooral gericht op scholen met minder-taalvaardige leerlingen.

Naast dit intensieve traject biedt de organisatie ook een off- en online schrijfprogramma voor minimaal vier weken (*De Schrijfkamer*), een scholingsaanbod voor leerkrachten (*De Akademie*) en gratis digibordlessen (*Schrijfgeheimen*).●

www.deschoolschrijver.nl

FOTO'S: CHRIS VAN HOUTS

DE KINDERBOEKENGIDS

Stichting Lezen brengt samen met de CPNB de Kinderboekengids uit met de (bestel)informatie over de grote leesbevorderingscampagnes. kinderboekengids.nl

Lezen, stemmen en vieren

DE KINDERBOEKENWEEK

De Kinderboekenweek is het hoogtepunt van het kinderboekenjaar. Veel basisscholen wijden een project, een openingsactiviteit of een afsluitend feest aan het Kinderboekenweekthema. In 2017 is het thema 'griezelen'. De beschikbare campagnematerialen, de kerntitels, de bekroonde boeken en het *Kinderen voor Kinderen-lied* vormen inspiratie voor deze feestelijke week vol boeken. De komende editie van de Kinderboekenweek vindt plaats van 4 oktober tot en met 15 oktober 2017. Janneke Schotveld schrijft het Kinderboekenweekgeschenk. Vanaf het voorjaar vindt u alle informatie op de website van de Kinderboekenweek en in de Kinderboekengids. ● www.kinderboekenweek.nl www.kinderboekengids.nl

DE NEDERLANDSE KINDERJURY

In de Nederlandse Kinderjury kunnen alle kinderen hun stem uitbrengen op hun favoriete boek. Ieder jaar beslist de Kinderjury welk boek uit het voorafgaande jaar de Prijs van de Nederlandse Kinderjury verdient. Er zijn twee leeftijdscategorieën: 6-9 jaar en 10-12 jaar. Meedoen met de Kinderjury is natuurlijk extra leuk in klassenverband. Voor de Bibliotheek *op school* locaties zijn er extra tips om deze campagne een plaats te geven binnen de bestaande leesbevorderingsactiviteiten zoals het vrij lezen of de boekenkring. De stemperiode van de Nederlandse Kinderjury 2017 gaat van start op 8 maart en sluit op 19 april 2017. ● www.kinderjury.nl www.debibliotheekopschool.nl

POËZIEWEEK

De Poëzieweek is een uitgelezen moment om ook in de klas met gedichten aan de slag te gaan. Voor basisscholen zijn gratis lestitips beschikbaar. De Poëzieweek 2017 start met de Gedichtendag op 26 januari en duurt tot en met 1 februari 2017. Het thema is 'humor'. De Rotterdamse dichter Jules Deelder schrijft het Poëziegeschenk. Handig om te weten: ook de lestitips van voorgaande jaren zijn nog te downloaden via poezieweek.com. Zo kunt u ook door het jaar heen aandacht besteden aan poëzie. ● www.poezieweek.com

VAKANTIELEZEN IS LEUK!

Voor scholen in krimpregio's is een speciaal project beschikbaar: Vakantielezen is leuk!

Deelnemers krijgen voor de zomervakantie een aantrekkelijke vakantieleestas mee naar huis. Tijdens de vakantie houden kinderen contact via samenleesmomenten en social media en zijn zij welkom bij activiteiten in de lokale bibliotheek.

Vakantielezen is leuk! wordt financieel ondersteund door Stichting Kinderpostzegels.

Doorlezen in de vakantie loont

De zomerdip is een bekend fenomeen. Na de zomervakantie gaat lezen ineens minder soepel. Vooral zwakke lezers vertonen een terugval in leesvaardigheid.

Om deze vakantiedip te bestrijden, is het belangrijk dat kinderen ook tijdens de zomer doorlezen. School kan daaraan bijdragen door het organiseren van een eigen vakantieleesproject, waarin kinderen worden gestimuleerd om tijdens de vakantie te lezen. Voor een geslaagd project is de betrokkenheid en het enthousiasme van zowel de school, de bibliotheek, de leerlingen en de ouders cruciaal.

WAT KUN JE ALS SCHOOL ZELF DOEN?

- Geef leerlingen een tas met zelfgekozen boeken mee naar huis.
- Vraag de bibliotheek om medewerking. Het werkt stimulerend om tijdens de vakantie

feestelijke bijeenkomsten voor ouders en kinderen te organiseren in de bibliotheek.

- Een groepsapp en een Facebookpagina kunnen helpen om kinderen te motiveren om tijdens de vakantieperiode te blijven lezen.
- Geef kinderen de mogelijkheid ervaringen te delen. Laat ze bijvoorbeeld hun favoriete vakantieleesplek fotograferen en delen.
- Bereid het vakantielezen voor met de leerlingen en praat na in de nieuwe groep over de gelezen boeken. Dit motiveert leerlingen om meer te lezen.
- Wil je echt weten of het werkt? Neem na de vakantie een steekproef onder vakantielezers met de Avi-leestoets (B-versie).

Begin 2017 is een draaiboek voor de organisatie van vakantielezen beschikbaar.●

www.leesplan.nl

Een schoolbieb maakt van

De Bibliotheek op school is een succesformule, waaraan al meer dan de helft van alle Nederlandse basisscholen meedoet. Het programma biedt wat elke school graag wil: een mooie collectie kinderboeken voor alle klassen. Maar de Bibliotheek op school is zoveel meer.

De Bibliotheek op school is een structureel samenwerkingsverband tussen de basisschool en de bibliotheek met als gemeenschappelijk doel het versterken van de leescultuur. Met ondersteuning van een leesconsulent uit de bibliotheek krijgen de leesbevordering en mediawijsheid op school een enorme stimulans. Binnen het programma wordt planmatig en effectief gewerkt aan het versterken van leesplezier en leesmotivatie. Daarvoor worden stap voor stap – in samenwerking met de bibliotheek – verschillende bouwstenen ingezet.

HET BEGINT BIJ EXPERTISE

De leesconsulenten die de scholen wekelijks

ondersteunen, zijn goed voorbereid op hun taak. Zij zijn expert op het gebied van kinderboeken en geschoold in alles wat met lezen te maken heeft in het basisonderwijs. Van de school wordt verwacht dat er ten minste één leerkracht tot leescoördinator wordt opgeleid die samen met de leesconsulent plannen maakt en het team informeert en motiveert.

WERKEN AAN EEN STRUCTURELE AANPAK

Wat zou je graag willen bereiken als school en welke stappen zijn daarvoor nodig? In een leesplan staan de voornemens voor de lange termijn en een (meer praktische) jaarplanning. Monitorresultaten vormen de basis voor het leesplan. Uiteindelijk zijn voorlezen, vrij lezen, de boekenkring en het praten over boeken in alle klassen vanzelfsprekende activiteiten die leerlingen én leerkrachten niet meer willen missen!

DOOR MONITORING LAAT JE RESULTATEN ZIEN

Hoe weet je of alle inspanningen zinvol zijn

DE BIBLIOTHEEK OP SCHOOL WERKT!
 Promotieonderzoek van Thijs Nielen laat zien dat kinderen die meer boeken hebben om uit te kiezen, betere lezers worden. Hun Cito-resultaten voor begrijpend lezen zijn significant hoger dan die van andere kinderen.
 Bron: *Effect van de Bibliotheek op school: leesmotivatie, leesfrequentie en leesvaardigheid*, 2016)

kinderen lezers!

geweest? Door jaarlijks mee te doen aan de monitor van de Bibliotheek *op school* maak je de resultaten zichtbaar. Leerlingen, leerkrachten en leesconsulenten vullen de monitor zelf in. De uitslag maakt in één oogopslag duidelijk wat er goed gaat en wat er beter kan. Makkelijk om zo nieuwe afspraken te maken over de focus in het volgende schooljaar.

ouders dragen bij

Ouders hebben grote invloed op de leesontwikkeling van kinderen. Enthousiaste (voor)leesouders brengen enthousiaste leeskinderen voort. Maar ook ouders die moeite hebben met lezen zijn te motiveren om thuis iets aan leesstimulatie doen. De Bibliotheek *op school* begeleidt scholen bij het opzetten van een succesvol ouderpartnerschap. ●

Meer weten? Mail naar info@debibliotheekopschool.nl. Kosten van deelname hangen af van de wensen van de school.

www.debibliotheekopschool.nl

www.leesplan.nl

Waar vind je informatie?

Waar kunnen leerlingen informatie vinden over boeken die echt bij hen passen en over hun favoriete auteur? Er zijn verschillende aantrekkelijke websites met net andere invalshoeken. Leuk en nuttig om regelmatig in de klas te gebruiken!

POPULAIRE BOEKENADVIESWEBSITES

Leesplein.nl

Leesplein is een website van de Stichting Bibliotheek.nl voor wie op de hoogte wil blijven van jeugdliteratuur. De site bevat actuele nieuwsberichten, een recensie-archief, schrijversinformatie, een agenda, een overzicht van vakliteratuur en de projectenbank Taal en Lezen. De website is gericht op kinderen én op beroepskrachten en ouders. Het is mogelijk boeken te zoeken aan de hand van een uitgebreide themalijs.

Boekenzoeker.org

Boekenzoeker.org is primair bedoeld voor het zoeken van een boek door kinderen. Na het

inloggen kunnen ze een persoonlijk boekadvies krijgen, leeservaringen delen en favorieten-lijstjes maken. De boekenzoeker.org biedt een selectie van het boekenaanbod.

Leesfeest.nl

Leesfeest.nl is een aantrekkelijke website met onder meer nieuws, boekrecensies en voorproefjes uit nieuwe boeken. Vaste rubrieken zijn de schrijverscolumns, schrijversbiografieën en de leesestafette, waarin een schrijver of illustrator het werk van een collega bespreekt. De website richt zich vooral op kinderen zelf. De besproken boeken zijn goed geschreven én aantrekkelijk voor kinderen.

Mediasmarties.nl

Kinderen en ouders kunnen op mediasmarties.nl op leeftijd en thema zoeken naar films, apps, websites, uitjes, games en boeken. De diversiteit is groot, het aanbod nog relatief klein. Mediasmarties werkt met een redactie die selecteert op kwaliteit.

'We hebben in het leesonderwijs een uitermate leesvriendelijke leeromgeving nodig met een slim gebruik van digitale hulpmiddelen.

Websites als de Boekenzoeker helpen om kinderen aan gepaste, nieuwe en uitdagende boeken te helpen.'

DE DIGITALE BIEB

Jeugdbieb.nl

Jeugdbieb.nl is een informatiewebsite gericht op kinderen van groep 5 tot en met 8. Jeugdbieb.nl bestaat uit een verzameling links naar kindvriendelijke, informatieve websites, filmpjes en apps voor kinderen. De website verwijst naar weetjes en feiten en is handig bij het maken van werkstukken, spreekbeurten en presentaties.

Bibliotheek.nl

Op Bibliotheek.nl kun je alle boeken, e-boeken en luisterboeken vinden die te leen zijn in de bibliotheek. Je vindt er leestips en boekennieuws. Via deze website kunnen kinderen met een bieb-pasje boeken reserveren bij de bibliotheek in hun buurt.

Boekenopschool.nl

Via de website boekenopschool.nl van NBD|Bibli- on zijn ingewerkte boeken (voorzien van stevige kaft en barcodes) te koop voor de schoolbieb. Er kan op een aantal filters gezocht worden, waaronder de Bibliotheek *op school*, AVI-niveau, genre en taal.

ALS LEZEN LASTIG IS

Makkelijk Lezen Plein

Het Makkelijk Lezen Plein duidt op een fysieke

opstelling voor moeilijk lezende kinderen in de (school)bieb en is ook de naam van een website. Makkelijklezenplein.nl is bedoeld voor kinderen die lezen lastig vinden én voor hun leerkrachten en ouders. Kinderen krijgen boekentips en kunnen die ook plaatsen. Er wordt verwezen naar informatie over dyslexie, geadviseerd over hulpmiddelen bij moeilijk lezen en over de inrichting van de schoolbieb.

Passend Lezen

Passendlezen.nl is bedoeld voor kinderen en volwassenen met een leesbeperking en voor beroepskrachten die met hen werken. De bibliotheekservice *Passend Lezen* heeft voor blinden, slechtzienden en dyslectici een passende oplossing om toch te kunnen lezen, zoals Audiolezen, Braillelezen, Letterlezen en Combilezen. De website, die ondergebracht is bij de Koninklijke Bibliotheek, geeft toegang tot veel leesmateriaal voor iedereen met een indicatie, zoals een dyslexieverklaring.

OVERIGE WEBSITES

Kinderboekenschrijvers en –illustratoren hebben meestal ook zelf een website met informatie over hun eigen werk. Op de websites van educatieve uitgeverijen, zoals die van Zwijsen of Malmberg, staan leestips voor leerkrachten en ouders.●

Ouders betrekken bij lezen

Iedere school maakt werk van ouderbetrokkenheid. School is samen met ouders verantwoordelijk voor de educatie en het welzijn van kinderen. Een gezamenlijke inzet voor de leesvoeding hoort daar ook bij.

OUDERS MAKEN HET VERSCHIL

Ouders leveren een belangrijke bijdrage aan de leesontwikkeling van hun kinderen. Door zelf te lezen, boeken in huis te hebben, voor te lezen, naar de bibliotheek of boekhandel te gaan en te praten over boeken, wakkeren ze de leeshonger aan bij hun kinderen. Kinderen van ouders die geïnteresseerd zijn in lezen, zijn gemotiveerdere lezers, ze lezen meer en zijn leesvaardiger. Helaas voeden niet alle ouders hun kinderen op tot lezers.

VAN LEESHATER TOT LEESLIEFHEBBER

Het spreekt voor zich dat dé ouder niet bestaat. Enerzijds heb je ouders die nauwelijks (voor)lezen en onvoldoende leesvaardig zijn, en die voorlezen niet leuk en nuttig vinden. Anderzijds zijn er ouders die zelf graag lezen, die enthousiaste voorlezers zijn en die lezen plezierig en zinvol vinden. Toch kunnen alle ouders op hun eigen wijze een steentje bijdragen aan de leesontwikkeling van hun kinderen als ze het juiste steuntje in de rug krijgen.

DIFFERENTIËREN

Er is geen allesomvattend project of advies waar alle ouders baat bij hebben. Zo zullen verschillen in leesachtergrond, in leeftijd van de kinderen en in thuistaal vragen om een andere aan-

VOORLEESPROJECTEN

Er zijn tal van projecten, zoals de VoorleesExpress of de Verteltas, die een school kan inzetten om ouders met weinig (voor)lees-ervaring te bewegen ook thuis iets aan leesstimulering te doen. Een voorleesproject kan waardevol zijn als het project goed aansluit bij de ouders van jouw school. Belangrijk is dat het (voor)leesplezier vooropstaat, het project de relatie ouder-kind versterkt, geen directief gedrag uitlokt ('jij moet ...') en heel concrete en haalbare ondersteuning biedt.

pak en om een ander soort advies. Net als in het onderwijs aan kinderen is differentiëren de sleutel tot succes. Een informatieavond over voorlezen en boeken is heel aansprekend voor enthousiaste leesouders. Zij hebben voldoende aan leestips. Een ouder met minder (voor)lees-ervaring heeft meer aan een individueel gesprek en een heel concreet en praktisch advies zoals: 'Marieke vindt dit een mooi boek. Lezen jullie het samen uit?' Zelfs ouders die niet kunnen lezen, kunnen wel met hun kind naar de bieb. Voorwaarde is wel dat de drempel om te gaan met wat persoonlijke hulp wordt geslecht.

ANDERSTALIGE GEZINNEN

Anderstalige ouders hebben vaak het idee dat ze moeten voorlezen in het Nederlands. Stel hen gerust. Ze kunnen voorlezen in de taal die ze het beste beheersen. Hun kinderen leren zo nieuwe begrippen kennen en de wereld begrijpen. Dat is een mooie basis voor het Nederlandstalige onderwijs.

MET BEGRIP SAMENWERKEN

Als school is het zinvol om bij het opstellen van een leesplan ook het onderwerp 'ouderbetrokkenheid' tegen het licht te houden. Wat doen we op het moment al? Wat zouden we graag willen? en wat is de weg daar naartoe? zijn leidende vragen. Neem het standpunt van verschillende groepen ouders hierin mee. Wat willen zij eigenlijk? Wat verwachten ze van de school? Wat kunnen ze zelf bijdragen aan het stimuleren van goed en met plezier lezen? Juist het tegemoetkomen aan de wensen en verwachtingen van (individuele) ouders, en de open houding van de school maken ouderbetrokkenheid (of beter: ouderpartnerschap) tot een succes.●

www.lezen.nl/publicaties/ouders-betrekken-bij-lezen

www.actiefouderschap.nl

LEESMONITOR

Hoe zat het ook al weer? Wil je snel feiten vinden over het laatste PISA-onderzoek of over het niveau van begrijpend lezen in Nederland? Kijk voor alle leesfeiten op leesmonitor.nl.

Kwestie van Lezen

In de brochurereeks *Kwestie van Lezen* (Stichting Lezen) krijg je als school in een notendop te lezen wat de wetenschap betekent voor de leesbevordering in de klas. De direct toepasbare tips in de brochures zijn gebaseerd op uitgebreid effectonderzoek naar leesbevordering.

VRIJ LEZEN OP DE BASISCHOOL (DEEL 1)

Tijdens het vrij lezen (ook wel stillezen) leest de hele groep, inclusief de juf of meester, in een zelfgekozen boek, krant of tijdschrift. Dagelijks vrij lezen zorgt voor betere schoolprestaties in verschillende vakken. *Vrij lezen op de basisschool* beschrijft onder welke condities vrij lezen het effectiefst is.

PRATEN OVER BOEKEN OP DE BASISCHOOL (DEEL 2)

Bij de werkvorm 'praten over boeken' praten leerlingen over hun beleving van het gelezen boek, fragment of verhaal. Aidan Chambers ontwikkelde hiervoor een aansprekende gespreksmethode. Chambers stelt dat het praten over boeken net zo'n belangrijke leerervaring is als het lezen zelf. *Praten over boeken op de basisschool* geeft leerkrachten handvatten om zelf te werken volgens Chambers' richtlijnen.

VOORLEZEN OP DE BASISCHOOL (DEEL 3)

In de onderbouw is voorlezen heel vanzelfsprekend. Met name in groep 7 en 8 keldert

het aantal voorleesmomenten. Toch kunnen ook oudere kinderen veel leren van voorlezen.

Voorlezen verruimt hun wereld, verhoogt hun concentratie en laat hen kennismaken met moeilijkere boeken. In *Voorlezen op de basisschool* vind je onder andere tips over boekkeuze en voorleesroutines.

VOORLEZEN STIMULEREN IN MEERTALIGE GEZINNEN (DEEL 6)

Het staat wetenschappelijk vast dat voorlezen (en praten) in de taal die je het beste spreekt te verkiezen is boven voorlezen in een taal die je minder goed beheerst. De (taal)kennis die kinderen opdoen tijdens een taalrijke interactie thuis kunnen ze gebruiken voor het sneller leren van het Nederlands op school. De brochure *Voorlezen stimuleren in meertalige gezinnen* geeft hier een toelichting op. Als leerkracht kun je die gebruiken voor je advies aan niet-Nederlandstalige ouders.

DIGITALE KINDERBOEKEN (DEEL 7)

Er zijn veel soorten digitale kinderboeken: e-boeken waarin het verhaal voorgelezen wordt en waarin kinderen kunnen bladeren, prentenboeken met animaties en boekenapps met hyperlinks en games. Hanteer bij het kiezen de vuistregel 'als het verhaal door de toevoegingen beter te begrijpen is, dan draagt het bij aan de leesopvoeding'. In dat geval kunnen digitale boeken een mooie aanvulling zijn op de boekencollectie. Meer over de gebruiksmogelijkheden vind je in de brochure *Digitale kinderboeken*.

ouders betrekken bij (voor)lezen (DEEL 8)

De thuissituatie is voor een groot deel bepalend voor de leesontwikkeling van kinderen. Ouders die met hun kinderen de bieb bezoeken, die voorlezen en interesse tonen in lezen, voeden kinderen op tot lezers. In de brochure *Ouders betrekken bij (voor)lezen* staat hoe een school ouders hierin kan ondersteunen en stimuleren.

LEESVERSCHILLEN TUSSEN JONGENS EN MEISJES (DEEL 9)

Jongens zijn door aanleg en opvoeding minder gemotiveerd om te lezen dan meisjes en – niet verrassend – minder leesvaardig. Het motiveren van jongens vraagt om een extra inspanning. Een succesvolle aanpak begint met het ondermijnen van vooroordelen ('lezen is voor meiden') en een tegemoetkoming aan de leesvoorkeuren van jongens. Wat je wel en beter niet kunt doen, staat beschreven in *Leesverschillen tussen jongens en meisjes*.

LEESPROBLEMEN (DEEL 11)

Er is een groep leerlingen die minder snel leert lezen vanwege een aangeboren 'leesprobleem'. Dit betreft kinderen met bijvoorbeeld dyslexie of kinderen met ADHD. Hoe ondersteun je deze leerlingen in hun leesproces? In *Leesproblemen* zijn oorzaken en ondersteuningsmogelijkheden voor deze specifieke groepen beschreven.●

Snel bestellen? Mail naar: aborgdorff@lezen.nl.

Kosten: € 3,00 voor de eerste 10 folders; voor elke 10 folders meer € 1,50 extra.

Kwestie van Lezen-brochures zijn te downloaden op www.lezen.nl. Hier vind je ook uitgebreidere publicaties over leesonderzoek.

Schrijf je eigen Leesplan

Hoe scoren je leerlingen op lezen? Waar wil je als school staan over vijf jaar en welke stappen zet je komend jaar? Leesplan.nl geeft houvast bij je leesbeleid en biedt een kader voor het schrijven van een (school)leesplan.

LEESPLAN.NL BIEDT OVERZICHT

Leesplan.nl is bedoeld voor professionals in de kinderopvang en het onderwijs. De website is onderverdeeld in vier onderdelen: leesplan maken, scholing, vind een leesproject en praktische tips.

LEESPLAN MAKEN

Iedere school wil dat zo veel mogelijk leerlingen met plezier, op niveau blijven lezen. Hoe krijg je dat voor elkaar? Het begint met haalbare doelen stellen, resultaten evalueren om vervolgens de werkwijze – indien nodig – bij te stellen. Met behulp van het digitale leesplan op leesplan.nl is dat betrekkelijk eenvoudig. Alle werkvormen

PRAKTISCHE TIPS

Zelf lessen maken bij kinderboeken kost veel tijd. Gelukkig zijn er veel gratis lessuggesties op internet te vinden. Bij het gedeelte *Praktische tips* op leesplan.nl vind je onder andere tips bij bijzondere, bekroonde boeken. Juist deze (mooie!) meer literaire kinderboeken zijn geschikt om klassikaal voor te lezen en te bespreken, zodat ook leerlingen die moeite hebben met lezen er kennis van kunnen nemen.

LEES PLAN

STICHTING LEZEN

en basisvoorwaarden die effectief zijn voor de leesbevordering worden daarin bevestigd. Bijvoorbeeld: Hoe kan de schoolbibliotheek nog beter worden georganiseerd? Welke scholing vinden we nodig? Praten we in alle groepen over boeken? De te-doen-lijst maakt duidelijk wat, wanneer, door wie gedaan wordt. De leescoördinator vult in overleg met het team het leesplan in. Plan de tijd voor verandering: niet alles hoeft in één schooljaar gerealiseerd te zijn.

In het leesplan voor de Bibliotheek *op school* zijn de resultaten uit de monitor de basis voor nieuwe voornemens. Zo kan een terugval in leesinteresse in groep 6 aanleiding zijn om juist in die groep een tandje bij te zetten.

SCHOLING

Hoe schrijf je een leesplan en hoe zorg je ervoor dat leesbevordering meer is dan meedoen aan leescampagnes? Bij het onderdeel *Scholing* op Leesplan.nl vind je informatie over cursussen en opleidingen die je goed kunnen voorbereiden.

Een leerkracht (of beter nog: twee) die via de cursus Open Boek is opgeleid tot leescoördinator is onmisbaar voor de leesbevordering op school.

VIND EEN LEESPROJECT

Er zijn in Nederland honderden leesprojecten. Maar welk project is nu geschikt om te gebruiken? Bij het onderdeel *Vind een leesproject* staan alle projecten die landelijk worden aangeboden. Je kunt projecten zoeken voor je eigen groep of projecten waarbij ouders betrokken worden. In de projectomschrijvingen staan de verwijzingen naar de betreffende websites en staat de relatie beschreven met de kerndoelen en referentieniveaus. Met leesbevordering werk je immers ook aan je onderwijsdoelen.

PRAKTISCHE TIPS

Bij *Praktische tips* vind je lessuggesties bij boeken die je direct kunt toepassen in de klas. ● www.leesplan.nl

Lezen

STICHTING LEZEN

Nieuwe Prinsengracht 89
1018 VR Amsterdam
lezen.nl

FOTO ANNEMARIE TERHELL

